

Валентина Глухова, к.е.н., доцент

Кременчуцький національний університет імені Михайла Остроградського

ВПРОВАДЖЕННЯ СУЧАСНИХ МЕТОДІВ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ ОСВІТИ

Визначальним чинником політичної, соціально-економічної життєдіяльності суспільства є освіта, яка відтворює і нарощує інтелектуальний, економічний потенціал, виступає стратегічним ресурсом покращення добробуту людей, забезпечення національних інтересів, зміцнення авторитету і конкурентоспроможності держави на міжнародній арені.

Підтримання якості освіти на найвищому рівні вимагає відповідного фінансування, що є доволі актуальним для України в умовах обмеженості фінансових ресурсів з боку держави (табл.1).

Необхідним кроком України є удосконалення механізму бюджетного фінансування освіти та пошук альтернативних фінансових джерел.

Таблиця 1

Динаміка фінансування освіти в Україні за 2010-2016 рр. [1; 2]

Роки	Зведений бюджет, млн. грн.	Державний бюджет		Місцеві бюджети	
		Обсяги видатків, млн. грн.	Частка у видатках зведеного бюджету, %	Обсяги видатків, млн. грн.	Частка у видатках Зведеного бюджету, %
2010	79789	28806	36,10	50982	68,43
2011	86254	27233	31,57	59021	70,22
2012	101561	30243	29,78	71318	70,22
2013	105539	30943	29,32	74596	70,68
2014	100110	28678	28,65	71432	71,35
2015	121072	33208	27,43	87864	72,57
2016	129438	34827	26,91	94612	73,09

Як свідчить аналіз, видатки зведеного, державного та місцевих бюджетів за 2006-2016 роки зросли відповідно на 62,2%, 20,9% та 85,6%, однак у порівнянні з усіма видатками спостерігається відставання темпів (по зведеному бюджету, державному і місцевих усі видатки збільшилися за аналогічний період на 121%, 53% та 206% відповідно) [2].

Для покращення фінансового становища освітні заклади мають вдосконалити механізм управління фінансовими ресурсами, шукати альтернативні джерела фінансування. Такими джерелами можуть бути цільові внески фізичних та юридичних осіб; добровільні майнові пожертвування; грошові кошти, що сплачуються фізичними особами або студентами за додаткові освітні послуги. Переорієнтування закладів на часткове самостійне фінансування своїх потреб позитивно вплине на організацію навчального процесу, на виконання покладених на заклади освітніх функцій, забезпечить заробітну плату викладачам.

Сьогодні необхідна розробка такого механізму фінансування освіти, який би забезпечив підвищення ефективності використання наявних коштів у навчальних закладах та створив умови для залучення додаткових фінансових ресурсів. З боку держави, доцільним є налагодження механізму фінансового забезпечення освіти, як за рахунок коштів державного

і місцевих бюджетів, так і активне залучення матеріальних і фінансових активів суб'єктів господарювання, фізичних осіб.

Одним із сучасних методів управління фінансовими ресурсами є стратегія залучення коштів (фандрайзинг), що дозволяє отримувати з різних джерел (від різних донорів) додаткове фінансування, яке і спрямовується на поліпшення якості освіти.

Фандрайзинг — притягнення спонсорських коштів у некомерційні проекти.

Фандрайзинг (англ. Fundraising) — процес залучення грошових коштів та інших ресурсів (людських, матеріальних, інформаційних тощо), які організація не може забезпечити самостійно, та які є необхідними для реалізації певного проекту або своєї діяльності в цілому. Завданнями, що стоять перед проектним колективом у процесі фандрайзингу є: пошук потенційних донорів; обґрунтування потреб організації відповідно до інтересів потенційних донорів та рівнем їх розуміння наших проблем; постійна робота з потенційними донорами (формування, підтримку і розвиток зв'язків); формування громадської думки на користь підтримки діяльності організації чи колективу.

Фандрайзинг як галузь знання вчить, що в центрі всього процесу перебуває людина (фандрайзер). Такою людиною в навчальному закладі виступає директор-менеджер. Успішність залучення коштів багато в чому залежить від того, наскільки він володіє професійними навичками й сам вірить у те, у чому намагається переконати інших. Керівник повинен дуже добре розбиратися в питаннях оподаткування й соціальної сфери, знати законодавство України, а також володіти низкою таких якостей, як уміння приваблювати до себе співрозмовника за короткий час, зацікавити й переконати його в необхідності участі в проекті, налагодити неформальні стосунки з потенційним спонсором. Ці навички директор може отримати й виховати в собі завдяки постійному саморозвитку та самоосвіті впродовж життя. Система тренінгів, семінарів, публікацій дає можливість керівнику розширити й поглибити знання й уміння, набути досвіду запровадження найбільш успішних прийомів у сфері фандрайзингу.

В програмних завданнях розвитку освіти вказано як перспективний метод залучення фінансових ресурсів створення інституту «ендаументу» — благодійних цільових некомерційних фондів.

Ендаумент (endowment) — вклад, певний обсяг фінансових коштів, що передається на користь некомерційної організації на певних умовах. Це можуть бути пожертвування або спеціальні цільові внески, акумульовані до спеціального фонду, кошти якого інвестуються та дають регулярний дохід. Відмінністю ендаумента від звичайних пожертвувань є цільовий характер діяльності (як правило, ендаумент створюється для підтримки якої-небудь однієї організації, наприклад певного університету) і націленість на отримання доходу за рахунок інвестування коштів. Ендаумент формується та поповнюється протягом багатьох років.

Ендаументи дозволяють акумулювати кошти бізнесу, спонсорів і добродійників, а також гроші, зароблені самими закладами. Ендаументи від звичайної добродійності відрізняє цільовий характер і конкретний напрям діяльності. Основною причиною виникнення ендаументів можна вважати бажання добродійників забезпечувати стабільне фінансування цільової діяльності за умови разових пожертвувань.

Широкого розповсюдження фонди цільового капіталу набули перш за все в тих країнах, де історично склалося так, що немає державної підтримки освіти, науки і культури, а культурні традиції заохочують приватну добродійність. У США ендаументи виникли вперше як спосіб підтримки вищої освіти.

Формування цільового капіталу хоча і є імпульсом для успішного інноваційного розвитку, збільшує рівень автономії, проте ставить нові масштабні завдання перед навчальними закладами. Необхідно не тільки визначити нові форми функціонування та їх розвитку, а й навчитися залучати кошти випускників, підприємств і фондів, створити нові механізми ухвалення управлінських рішень, а в перспективі виробити методичний інструментарій управління цільовим капіталом як довготривалим інвестиційним ресурсом.

Імплементація досвіду співпраці навчальних закладів і бізнесу можлива та необхідна за вітчизняних умов, однак потребує вирішення організаційно-економічних і правових проблем.

Впровадження в практику сучасних методів управління фінансовими ресурсами сприятиме покращенню фінансового забезпечення освітньої галузі.

Список використаних джерел:

- 1. Видатки бюджету України 2010-2016./ Офіційний сайт: Ціна держави [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://costua.com/budget/revenue/>*
- 2. Статистичний збірник «Бюджет України» 2011-2016 роки//Офіційний сайт Міністерства фінансів України// Режим доступу: - <http://www.minfin.gov.ua>.*